

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректорка з навчальної та науково-педагогічної роботи

Дар'я МАЛЬЧИКОВА

«18» вересня 2023 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА**

ПСИХОДІАГНОСТИЧНА

Факультет психології, історії та соціології

Кафедра психології

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність 053 Психологія

Освітня програма Психологія

Курс 2

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Форма навчання денна

Івано-Франківськ 2023/2024 н.р.

Програма розроблена:

1. Крупник І.Р. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології;
2. Тавровецька Н.І. – кандидатка психологічних наук, доцентка кафедри психології;

Деканеса факультету

Ірина ШАПОШНИКОВА

Затверджено на засіданні кафедри психології

Протокол № 1 від « 28» серпня 2023 р.

Завідувачка кафедри

Олена ТАНАСІЙЧУК

Схвалено науково-методичною радою факультету

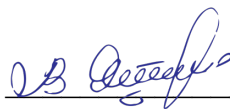
Протокол № 1 від « 30» серпня 2023 р.

Голова ради

Наталія ТАВРОВЕЦЬКА

Керівниця навчального відділу

Яценко В.Ф.

Робоча програма Навчальної практики (психодіагностичної) здобувачів 2 курсу денної форми навчання

Вступ

Одним із засобів успішної підготовки здобувачів до роботи практичним психологом є практика, яка є невід'ємною складовою частиною процесу підготовки фахівців. Практика передбачає безперервність та послідовність її проведення, формування у здобувачів необхідного і достатнього обсягу практичних знань і вмінь відповідно до освітньої програми «Психологія». Навчальна практика стає початковою ланкою практичного засвоєння професії психолога.

Головним і вирішальним для здобувачів спеціальності Психологія другого курсу є використання отриманих та засвоєних теоретичних знань у практичній площині.

Під час практики здобувачам надається можливість повністю усвідомити закономірності та принципи освітнього процесу, опанувати професійними вміннями і навичками, досвідом практичної діяльності, усвідомити науково-теоретичні основи роботи практичного психолога.

1. ГРАФІК ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

Курс	Назва практики	Семестр	Кількість тижнів	Термін проведення
2	Навчальна	4	2	01.02.2024 - 14.02.2024

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ:

МЕТА:

- Ознайомлення з функціями та роботою психологів різних психологічних та соціальних установ і організацій;
- Формування стійкого інтересу до професії психолога, потреби в педагогічній та психологічній самоосвіті, творчого та дослідницького підходу до професійної діяльності;
- Ознайомлення зі структурою та особливостями проведення масового анкетування (як різновиду емпіричного дослідження) у ЗВО.
- Ознайомлення з напрямками, функціями, специфікою роботи психолога на етапах підготовки психологічного інструментарію, перевірки його на відповідність вимогам наукового методичного інструмента (проведення пілотажного дослідження), збору інформації та обробки її комп'ютерними засобами.
- Ознайомлення із основними принципами групової роботи та вимогами до рівня професійної компетентності тренера
- інформації та обробки її комп'ютерними засобами.

- Ознайомлення із різноманітними напрямками соціально-психологічних методів активного навчання та впливу у зарубіжній та вітчизняній психології

ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ:

- наблизити здобувачів до реальних умов науково-пошукової діяльності, практичне ознайомлення з дослідницькою роботою;
 - поглиблення, закріплення і удосконалення теоретичних знань, набутих здобувачами при вивченні спеціальних дисциплін з психології;
 - ознайомлення із структурою наукового дослідження, процедурами отримання інформації в масових опитуваннях, загальними алгоритмами обробки експериментальних даних, вимогами до оформлення наукових звітів;
 - знайомство з особливостями підготовки психологічного інструментарію до масового застосування як надійного та валідного методу збирання емпіричних даних;
 - ознайомлення з такими етапами проведення психологічного дослідження як визначення проблеми, розробка інструментарію, проведення збору даних, систематизування та обробка даних математичними засобами;
 - ознайомлення з правилами розробки всієї анкети та її окремих питань на прикладі аналізу запропонованої анкети;
 - ознайомлення з правилами розробки та проведення психологічних тренінгів;
 - ознайомлення з особливостями використання психологічного інструментарію (анкети) в умовах специфіки певного навчального закладу на прикладі виконання відповідних індивідуальних завдань (проведення аналізу складностей та можливих помилок);
 - формування розуміння взаємозв'язку та взаємозалежності всіх напрямків психологічної роботи;
 - формування професійних якостей особистості психолога-дослідника.
- Після проходження практики здобувач повинен володіти наступними компетенціями:

Загальні компетентності (ЗК):

1. ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях професійної діяльності.
2. ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та специфіки професійної діяльності психолога.
3. ЗК 9. Навички міжособистісної взаємодії, здатність працювати в команді.
4. ЗК 14. Володіння навичками аналізу своєї діяльності та застосування методів когнітивної та емоційної регуляції власної діяльності, фізичного та психічного стану.

Фахові компетентності (ФК):

1. ФК 2. Вміння самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

2. ФК 9. Навички міжособистісного спілкування та роботи в команді у процесі професійної діяльності.
3. ФК 10. Уміння адаптуватися до нових ситуацій та здатність до професійної мобільності.

Програмні результати навчання навчальної практики

1. ПР1. Визначати, аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання
2. ПР6. Самостійно обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги
3. ПР7. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, вміння дотримуватися процедури дослідження
4. ПР9. Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для поінформованої аудиторії, формулювати розгорнутий аналіз та тези досліджень.

БАЗА ПРАКТИКИ, ОРГАНІЗАЦІЯ ЇЇ ПРОВЕДЕННЯ:

Соціально-психологічна служба ХДУ та випускова кафедра

Перед початком практики проводиться інструктаж з охорони праці.

3. ЗМІСТ ПРАКТИКИ:

Зміст програми навчальної практики та організаційні заходи щодо виконання наведені у таблиці:

Зміст програми виробничої практики	Види діяльності
Обрання однієї теми для психодіагностичного дослідження. 40 балів	1. формлення актуальності теми дослідження з урахуванням сучасних джерел та розробок за даною проблематикою. 15 балів 2. працювання не менше 10 наукових джерел останніх 5 років за темою, їх короткий аналіз у вигляді тез з покликанням на джерело. 10 балів 3. а результатами опрацювання літератури- виокремлення значущості теми у наш час у формі висновку. 15 балів
Розробка програми психологічної діагностики 40 балів	1. бґрунтування 5 методів/методик обраної теми (розкрити їх призначення, мету). 15 балів 2. дійснити діагностику цих методик на досліджуваному/чи групі. 10 балів 3. формити протоколи діагностики та загальний висновок. 15 балів

Інформальна освіта. Навчання на освітньому порталі (сертифікати), https://eduhub.in.ua/about : (або Прометеус, EdEra, Освітній Хаб, Всеосвіта) 10 балів	1. Сертифікат про проходження курсу на одному з освітніх порталів.
Звіт практики 10 балів	1. Оформлення звітної документації

Список рекомендованої літератури

1. Афанасьєва Н. Є. Психологічне консультування фахівців екстремального профілю : теорія, методологія, практика. Харків : НУЦЗУ, 2017. 315 с.
2. Безпалько О. Спілкуємось та діємо: Навч.-метод. посіб. К.: Навч. книга, 2018. 112 с.
3. Вікова та педагогічна психологія : навчальний посібник [для студентів вищих навчальних закладів] / Н. М. Токарева, А. В. Шамне. Київ, 2017. 548 с.
4. Галян І.М. Психодіагностика: навч. посіб.. К.: Академвидав, 2011. 464 с.
5. Горностай П. П. Методи групової роботи в системі освіти : методичні рекомендації. К., 2016. 64 с.
6. Крупник І.Р., Блинова О.Є. Соціальна психологія (з практикумом) : Методичні рекомендації до проведення лабораторних занять з курсу «Соціальна психологія (з практикумом)» : посібник для студентів спеціальності 053 Психологія денної та заочної форми навчання. Херсон : Гельветика, 2018. 64 с.
7. Маковська О.А. Психодіагностика професійної придатності : навчально-методичний посібник; Міністерство освіти і науки України, Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка. Глухів : РВВ ГНПУ ім. О. Довженка, 2017. 70 с.
8. Моргун В.Ф. Основи психологічної діагностики. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Видавничий Дім «Слово», 2016. 464 с.
9. Моргун В.Ф., Тітов І.Г. Основи психологічної діагностики. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Видавничий Дім «Слово», 2016. 464 с.
10. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія : навч. посіб. К. : Академвидав, 2005. 448 с.
11. Основи соціальної психології : підручник для закладів вищої освіти / П.П. Горностай, М.М. Слюсаревський, В.О. Татенко, Т.М. Титаренко, Н.В. Хазратова та ін. ; за ред. М.М. Слюсаревського. Київ: Талком, 2018. 580 с.
12. Психологу для роботи. Діагностичні методики : збірник / [уклад.: М.В. Лемак, В.Ю. Петрище]. Ужгород : Видавництво Олександра Гаркуші, 2012. 616 с.
13. Савчин М. Вікова психологія: навч. посіб. К. : ВЦ «Академія», 2017. 368 с.

14. Скребець В.О. Основи психодіагностики: Навч. посіб. К.: Слово, 2017. 192 с.
15. Терлецька Л.Г. Основи психодіагностики. Навчальний посібник. К.: Главник, 2016. 144 с.
16. Шамлян К.М. Проективні методи дослідження особистості : підручник; Міністерство освіти і науки України, Львівський національний університет імені Івана Франка. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2018. –456 с.
17. Khmil V. V., & Popovych I. S. Philosophical and Psychological Dimensions of Social Expectations of Personality. Anthropological Measurements of Philosophical Research, 2019, 16, 55-65 p.

Інформаційні ресурси

1. Методологія науки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.inter-pedagogika.ru>.
2. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Психологічні науки» . – Режим доступу: <http://www.pj.kherson.ua/>
3. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. – Режим доступу: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua/>
4. Репозитарій Херсонського державного університету. – Режим доступу: <http://ekhsuir.kspu.edu/>
5. Сайт журналу «Освіта регіону. політологія, психологія, соціальні комунікації». – Режим доступу <http://www.vmurol.com.ua/index.php?idd=%D0%9E%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B0%20%D1%80%D0%B5%D0%B3%D1%96%D0%BE%D0%BD%D1%83>
6. Сайт журналу «Психологічне консультування». – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1584072034758/psihologiya/psihologichne_konsultuvannya_ta_korektsiya
7. Сайт журналу «Психологічний часопис» . – Режим доступу: <http://ua.appsyjournal.com/>
8. Сайт журналу «Психологія». – Режим доступу: <https://eknigi.org/psihologija/>
9. Сайт Інституту соціальної та політичної психології НАПН України . – Режим доступу: <http://ispp.org.ua/biblioteka.htm>
10. Сайт Національної академії педагогічних наук України . – Режим доступу: <http://naps.gov.ua/>
11. Херсонська віртуальна бібліотека ХДУ. – Режим доступу: <http://dls.ksu.kherson.ua/dls/Library/Catalog.aspx>
12. Закон України «Про вищу освіту». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua/legislation/law/2235/>
13. Пометун О.І. Запровадження компетентнісного підходу – перспективний напрям розвитку сучасної освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.visnyk.Oiatp.org.ua> .
14. Болонський глосарій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bologna.owwz.de/glossar.html>

15. НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА ДІЯЛЬНОСТІ ПСИХОЛОГА. Перелік документів, наказів, листів, які необхідно знати та використовувати в своїй роботі практичному психологу. – Режим доступу: http://school-9.at.ua/psixolog/norm-pravov_baza.pdf
16. Нормативно-правова база. Психологічний супровід та соціально-педагогічна робота. Лист МОН від 16.07.2021 № 1/9-363 “Про пріоритетні напрями роботи психологічної служби у системі освіти у 2021/2022 н. р.”. – Режим доступу: <https://imzo.gov.ua/psycholohichnyi-suprovid-ta-sotsialno-pedahohichna-robota/normatyvno-pravova-baza/>
17. Hudimova, A., Popovych, I., Baidyk, V., Buriak, O., & Kechyk, O. The impact of social media on young webusers' psychological well-being during the COVID-19 pandemic progression. *Revista Amazonia Investiga*, 2021. Vol: 10(39), 50– 61. DOI: <https://doi.org/10.34069/AI/2021.39.03.5>
18. Popovych, I., Blynova, O., Zhuravlova, A., Toba, M., Tkach, T., Zavatska, N. Optimization of development and psychocorrection of social expectations of students of foreign philology. *Revista Inclusiones*, 2020. 7(SI). P. 23–38. <http://www.revistainclusiones.org/index.php/inclu/article/view/1657>

Методичні рекомендації

Після настановної конференції здобувачі від університетського керівника практики отримують скерування. У перший день практики здобувачі ознайомлюються з планом практики та знайомляться з базою практики. Упродовж наступних 1-2 днів здобувачі складають календарний план роботи та графік відвідування місць проходження практики. Упродовж всієї практики здобувачі ведуть щоденник, у якому занотовують результати своєї роботи. Збираючи емпіричний матеріал, здобувачі демонструють свої вміння добирати адекватні методики дослідження, користуватися ними, опрацьовувати отримані дані та інтерпретувати їх. Підбір методик дослідження обов'язково узгоджується з керівником практики. Опрацьований емпіричний матеріал повинен бути представлений у вигляді таблиць, придатних для подальшого математико-статистичного опрацьовання, яке повинно включати порівняльний та кореляційний аналіз. Крім кількісного аналізу здобувачі-практиканти повинні представити також якісний аналіз отриманих даних та їх психологічну інтерпретацію.

Питання до заліку

1. Психодіагностика, її значення, завдання.
2. Диференційна психометрика. Психодіагностичний метод.
3. Психодіагностичні ситуації.
4. Психологічний діагноз.
5. Професійні та особистісні вимоги до практичного психолога.
6. Визначення тестів. Класифікація тестів.
7. Психологічні основи побудови тесту. Основні етапи розробки первинної форми тесту.
8. Стандартизація діагностичної методики.

9. Поняття шкали в психології. Шкалування. Класифікація шкал.
10. Основні типи завдань в тесті. Правила формулювання тестових завдань.
11. Поняття репрезентативної вибірки досліджуваних. Процедура відбору досліджуваних. Критерії відбору.
12. Умови та процедура проведення тестів.
13. Надійність тесту. Методи визначення надійності тесту. Метод ретестування.
14. Методи визначення надійності тесту. Тестування паралельною формою.
15. Методи визначення надійності тесту. Метод розподілу тесту на частини.
16. Контроль валідності тестів. Основні види валідності.
17. Валідація. Валідність змісту.
18. Функції та значення тестових норм. Види тестових норм.
19. Поняття про мотивацію. Психодіагностика мотивації.
20. Діагностика інтелекту. Методи діагностики рівня загального інтелектуального розвитку. Принципи побудови інтелектуальних тестів.
21. Діагностика мотиваційно-ціннісної сфери.
22. Методи діагностики самооцінки.
23. Методи психологічної діагностики міжособистісних відносин.
24. Проективні методи, їх особливості та використання у практиці.
25. Класифікація проективних методик.
26. Методи діагностики емоційної сфери особистості.
27. Методи вимірювання особистісних якостей. Багатомірні особистісні опитувальники.
28. Методи психологічної діагностики особливостей темпераменту.

ФОРМИ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Формою контролю ступеню набуття практичних навичок з практики є залік. Умовою допуску здобувача до підсумкового заліку є виконання програми практики:

- наявності позитивних оцінок з поточного контролю;
- надання в електронному варіанті первинних таблиць результатів анкетування;
- оформлення презентаційної таблиці;
- наявність самозвіту про результати проходження тренінгів;
- представлення оформленого «Завдання-звіту».

Під час практики оцінюється виконання індивідуального завдання, оформленого відповідним чином.

ВИМОГИ ДО ЗВІТУ:

Звіт з практики повинен містити зміст самостійно виконаних здобувачем робіт під час проходження практики і захищається здобувачем

шляхом співбесіди з керівником практики. Звіт з практики містить наступні складові частини:

1. Правильно заповнене і охайно оформлене «**Завдання-звіт**», бланк якого видається здобувачам на початку практики. «Завдання-звіт» містить основні відомості про здобувача, базу практики та детальний опис щоденного виконання здобувачем завдань практики, включаючи настановчу та підсумкову конференцію. Приклад заповнення документу можна отримати у групового керівника від кафедри.

2. **Результати кількісної обробки** анкет виконуються та оформлюються в електронних таблицях MS Excel. Форму для заповнення таблиці здобувач отримує у групового керівника під час отримання індивідуального завдання. Результати роботи повинні містити заповнені дані про відповіді кожного респондента та підрахунки групових показників - суми варіантів відповідей по кожному питанню, їх відсоткову долю в групі, за потребою - середні показники.

Підведення підсумків практики:

По закінченню практики у здобувача приймається залік. На підсумковій конференції з пройденої практики обговорюються її результати, а здобувачі висловлюють свої враження та побажання. На конференції присутні всі здобувачі-практиканти та їх керівники від університету.

Критерії оцінювання:

Відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу (Наказ ХДУ від 02.09.2020 № 789-Д) п.3.2.5 Положення про проведення практики; «Положення про проведення практики студентів Херсонського державного університету» (наказ ХДУ від 02.06.2017 № 337-Д) (Додаток 15)

<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DAcademicServ.aspx>

розроблено критерії оцінювання виробничої практики здобувачів ступеня вищої освіти «магістр» спеціальності 053 Психологія.

УМОВИ ВИЗНАЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО РЕЙТИНГУ

Форми оцінювання	Кількість	Максимум балів за 1	Разом
Психодіагностична робота	1	30	30
Характеристика документації практичного психолога бази практики	1	30	30
Звіт про проведення практики	1	20	20
Звітний семінар (презентація звіту на заліку)	1	20	20
Всього:			100

ВИМОГИ І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання успішності за кожним із запланованих видів робіт здійснюється у відповідності до таких критеріїв:

Види робіт	Кількість	Критерії оцінювання
------------	-----------	---------------------

	балів за один вид робіт	
Психодіагностична робота	30	Роботу виконано в подано вчасно. Психодіагностичну роботу виконано у повному обсязі, розглянуто всебічно ситуацію за запитом організації, визначено психологічну проблему, підібрано адекватні для її вирішення психодіагностичні методики. Методики оброблено за допомогою ключа, узагальнення та інтерпретація отриманих даних має комплексний характер. Рекомендації за запитом складено відповідно до вимог.
	20-29	Роботу виконано і подано вчасно. Психодіагностичну роботу виконано, проте ситуацію розглянуто обмежено, не враховано всі можливі джерела інформації. Визначено психологічну проблему, психодіагностичні методики є адекватними до проблеми. Системність охоплення всієї проблеми при її узагальненні є неповною.
	1-19	Роботу виконано і подано вчасно. Психодіагностичну ситуацію розглянуто частково, багато аспектів можливих її проявів не враховано, Узагальнення результатів за кожною психодіагностичною методикою не проведено, кожную методику подано окремо, не встановлено взаємозв'язки між ними. Рекомендації відсутні.
	0	Завдання не виконано у визначений викладачем термін.
Характеристика основних видів роботи та документації практичного психолога бази практики	30	Роботу виконано і подано вчасно. Проаналізовані всі види документації психолога на базі проведення практики, зокрема, види та форми роботи психолога: психодіагностичної, психокорекційної, психопрофілактичної, просвітницької, консультативної тощо. Здобувач демонструє обізнаність у загальних принципах, наукових підходах, правилах побудови різних видах роботи психолога.
	20-29	Роботу виконано і подано вчасно. Проаналізовано види документації психолога на базі проведення практики, зокрема, види та форми роботи психолога: психодіагностичної, психокорекційної, психопрофілактичної, просвітницької, консультативної тощо, проте, їх описання та представлення не має системного характеру.
	1-19	Роботу виконано і подано вчасно, проаналізовано види документації психолога на базі проведення практики, зокрема, види та форми роботи психолога: психодіагностичної, психокорекційної, психопрофілактичної, просвітницької, консультативної тощо, проте, їх описання має фрагментарний характер, що свідчить про низький рівень розуміння сутності роботи психолога-практика.

	0	Завдання не виконано у визначений викладачем термін
Звіт про проведення практики	20	Роботу виконано і подано вчасно; автор демонструє аналітичні здібності, здатність до самостійного, системного, логічного і послідовного мислення, мовно-стилістичну досконалість. Роботу оформлено відповідно до вимог.
	11-19	Роботу виконано і подано вчасно; виклад має логічний і послідовний характер, однак у тексті наявні певні неточності чи мовно-стилістичні недоліки. Окремим частинам викладу бракує аналітичного характеру.
	1-10	Роботу виконано і подано вчасно. Однак роботі суттєво бракує систематичного аналізу й логічного та послідовного викладу. Текст вирізняється значними мовно-стилістичними недоліками.
	0	Роботу не виконано у визначений викладачем термін.
Презентація звіту на заліку	20	Доповідь підготовлена і виголошена вчасно. Доповідь структурована, логічна, послідовна; містить елементи проблемного підходу. Доповідач демонструє володіння матеріалом і здатність відповісти на запитання аудиторії.
	10-19	Доповідь підготовлена і виголошена вчасно, але без дотримання тих чи тих вимог, викладених вище.
	1-9	Доповідь містить прогалини та помилкові твердження. Доповідач не демонструє належної підготовки та/або не готовий відповісти на змістовні запитання.
	0	Доповідь не підготовлена у визначений викладачем термін.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано